

AZ IGAZSÁGOSÁG ÉLMÉNYE AZ ISKOLÁBAN, AVAGY A TANÁRI VISELKEDÉS MEGJELENÉSE SERDÜLŐK KÖRÉBEN

Pinczés Tamás*, Pikó Bettina**

* SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola, Debreceni Sportcentrum Kiemelkedően
Közhasznú Nonprofit Kft.

** SZTE Magatartástudományi Intézet

Kulcsszavak: tanári attitűd; igazságosság; egészségmagatartás

Az élet igazságosságának megélése egy olyan attitűd, amely a szocializáció folyamán formálódik. Ebben a folyamatban kiemelt szerep jut a családnak és mint második szocializációs közegnek, az iskolának. A serdülők körében különösen nagy jelentősége van, hiszen befolyásolja az iskolai kihívásokhoz és a teljesítményhez való viszonyulást, a személyes célok kialakítását, a jövőorientáltságot. Szintén kihat a problémaviselkedésre, az egészségkockázati magatartásra, a káros szenvedélyt okozó szerek megítélésére, az iskolai erőszakos viselkedésre. Azok, akik például hisznek az igazságosabb világban, optimistábbak és kevésbé félnek váratlan események bekövetkeztétől (*Lambert, Burroughs és Nguyen, 1999*).

A 2012 májusában végzett kutatásunkban azokat a tényezőket kívántuk feltárni gimnazisták körében, amelyek jelentős hatással vannak személyiségük fejlődésére, különös tekintettel egészségmagatartásukra, továbbá azonosítani akartuk ezek megnyilvánulási formáit, amelyeket a pedagógusok alkalmaznak munkájuk során.

A vizsgálatot Debrecenben, az „Ifjúsági sportkutatás” projekt részeként végeztük, melynek alapját egy önkitöltéses kérdőív alkotta, mely kiterjedt a szociodemográfiai adatokon túl a tanári viselkedés megítélésére (*Jámbori, 2007*), a fiatalok egészségmagatartási szokásaira (*Kann, 2001*) és néhány pszichológiai jellemzőre, melyek vizsgálatára a *Buss és Perry (1992)* által kifejlesztett agresszióskálát (The Aggression Questionnaire) és az énhatékonyság mérésére alkalmas General Self-Efficacy Scale (*Schwarzer és Jerusalem, 1995*) kérdőívet használtuk. Összesen 385 értékelhető kérdőívet dolgoztunk fel, ezek közül 214 fő (55,6%) sporttagozatos gimnazista volt, 171 fő (44,4%) nem tagozatos (általános) gimnáziumi tanuló.

Az eredmények alapján az igazságos, a szabályokhoz partneri módon igazodó nevelési attitűd a leghatékonyabb az igazságos iskolai légkör, valamint a hatékony tanulói viselkedés szempontjából, szemben a tekintélyelvű, a szabályokat önkényesen betartató vagy a szabályokat negligáló és a diákok autonómiáját mindenekfelett támogató attitűdökkel. Az egészségmagatartás és az igazságos világba vetett hit közötti összefüggés meglehetősen komplex témakör (*Randall Colvin és Block 1994; Taylor és Brown 1988*), azonban az adatok azt mutatják, hogy azok, akikre nem jellemző a káros szerfogyasztás, igazságosabbnak ítélik meg tanáraik viselkedését.

Amennyiben a kapott eredményeket figyelembe veszi a pedagógus és beépíti szakmai repertoárjába, valamint alkalmazza is, feltehetően pozitív hatásokat gyakorol a serdülők pozitívabb életminőségére és egészségmagatartására egyaránt.